

Transkription FIB seminarium 090204

Forum för Industriell Byggnadskonst

Presentatör Jonas Runberger

ÖW – Örjan Wikforss

JR – Jonas Runberger

KG – Katja Grillner

UK – Ulrika Karlsson

SG – Sara Grahn

AD – Albert Danielsson

BL – Birger Ljung

JK – Jadwiga Krupinska

HL – Hans Lind

PU – Peter Ullmark

FB – Folka Björk

00:00 – 36:00 JR presenterar

36:00 - ÖW

- länksystemet funkar vid noggrann läsning
- Allvarlig i mitt arbete.
- JR söker helt nya arbetssätt för arkitekter, verktygen räcker inte, de senaste verktygen skall pressas till bristningsgränsen.
- Stjärnarkitekten undviks, lösningsrymder undersöks, och andra arkitekter inbjuds.
- Utbildningen måste förändras.

39:06 ÖW

- En ny slags arkitekt, ett ny slags arkitektkontor, en ny utbildning, nya verktyg, nya processer, en ny slags byggbransch - revolutionär?

40:12 JR

- På ssark handlar det om att hitta möten mellan det gamla och det nya, ingen revolution.
- Ssarks wiki är ett sätt att engagera folk att börja diskutera frågor.

40:48 ÖW

- Innovation, hett inom industriell ekonomi. En idé som vinner marknad. JR:s syn på innovativt arbete, men mycket slutna projekt, ingen användare, ingen reaktion från omvärld. Är innovation rätt använd?

42:23 JR

- Våra (Krets) resurser har inte räckt för att få till feedback delen, att möta en användare. Jag hoppas ändra detta genom att komma åt en plats där system för feedback kan finnas. Ssark är även en sådan plats, där innovation handlar om små förbättringar.

43:00 ÖW

- Det är svårt att förstå projekten med så korta beskrivningar (i detta seminarium, väggpanel nämns i en bisats). Vad är en väggpanel? Referens till Siwert Lindbloms och Gösta Wallmakrs glasfiberskulptur i garnisonen. Hur kom det såg att det blev väggpaneler?

44:10 JR

- Team som utvecklade, PARCEL var väggpanel okänd inledningsvis. Intressen var starten, fabrikation/produktion med metoder vi inte tidigare provat.

45:00 KG

- Väggpanel som begrepp kom till för att öka förståelsen för "produkten", och göra det möjligt för andra att referera till den. Det låste dock projektet.

- 45:20 JR
- Ordningen för projektpresentationen alltid svårt, det fanns en plats (konserthuset), vilka element behövs för att påverka ett rum?
- 45:55 ÖW
- Relationen till forskning finns i att det är ett laborativt sökande inom begränsade ramar, utan kund, startpunkt eller slutpunkt. Resultatet är inte förutbestämt.
- 46:55 JR
- För mig har projekten varit samlingar av olika intressen, metoder, tekniker och ändamål som samsas inom projektets ramar. Vid presentationer i olika sammanhang kan projekten vinklas på olika sätt. Fasadsystem eller modell av arkitektur.
- 47:40 ÖW
- Jämförelse bildkonstnärer som vill framkalla något hos betraktaren.
- 47:50 JR
- Även vi som upphovsmän kan ständigt re-evaluera projekten, jag har gjort det i mitt avhandlingsarbete, jag startar inte från scratch utan har en grund för vidare undersökningar.
- 48:05 ÖW
- JR mycket noggrann med att definiera design som arbete, inte form, parametrisk design är ett sätt att arbeta med nya möjligheter. På ett ställe nämns "parametric architecture". Är drivkraften en ny arkitektur? Vad är parametric architecture?
- 49:00 JR
- Det handlar om gestaltning och design av system, inte generella system, utan specifika, där man inte jobbar bara mot en form, utan mot 2nd order development, man utvecklar verktygen som gör slutprodukten. Systemtänkande med specifik form och användning.
- 50:05 UK
- Farligt om det blir stil.
- 50:15 ÖW
- Referens till Hjalmar Bergman, med arkitekten i slutet av 1800-talet, där den moderna stilen var en blandning av dem alla.
- 50:59 KG
- Det finns en idé om en stil, och det kan vara farligt, men JRs arbete behandlar både process och gestaltning. PARCEL är en temporär materialisering, emn kan låsas till panelsystemet. Det kan dock bli något annat vid ett annat tillfälle. Materialiseringen av en process är dynamisk. Det är inte bara ett processintresse.
- 52:15 ÖW
- Lösningsrymd. Vem tar beslutet för var man stannar och vad man faktiskt bygger.
- 52:35 JR
- Det finns ingen enskild optimal lösning, i Lösningsrymden finns det alltid alternativ. Man måste definiera vad som lämpligast just här? I vidare arbete kommer dessa beslutsfattare kanske definieras mer.
- 53:55 ÖW

- Eftertexterna behandlar bland annat Lundskonsthall, och problematiken vid en publik reaktion. Hur resonerar man kring "kunden"? Vet man vad kunden vill ha?

55:00 JR

- Kunden vet, bygger på att kunden har sett något annat, och har därför en begränsad lösningsrymd. Det handlar om att vidga och styra om, man måste kommunicera nya lösningar, och prototypen är till för att upptäcka sådant man inte trodde var möjligt, man gör upptäckter under vägen och tillåter sig att styra om.

56:15 ÖW

- Prototypen får en pedagogisk uppgift?

56:20 JR

- Framförallt måste den ha karaktär, man bygger in vissa egenskaper som gör att personer kan reagera på den.

56:45 UK

- Parametrarna o lösningsrymden kan delvis definieras av kunden, arkitektens uppgift blir att finna fantastiska möjligheter inom denna rymd tillsammans med andra konsulter.

57:40 ÖW

- Det är ett oerhört avstånd mellan det som är dagens tillämpning av industriellt tänkande och det JR visar, JR tycker det borde vara möjligt att kombinera digitala experiment och industriella metoder. Det är ett stort gap, är det möjligt?

58:15 JR

- Vi kan inte göra det vi gjorde för 100 år sedan. System inom industrin garanterar "god kvalitet", den är väldefinierad och bestämd, och utvecklas. Vi vet att det inte är tillräckligt bra. Det är ett krav att man kan få med andra aspekter än de rationella, om utvecklingen skall gå vidare.

59:55 ÖJ

- Kan du infoga det här tänkandet i helt andra industriella sammanhang än Construction. Don Quijote.

01:00:17 JR

- Jag tror kanske inte att det är den existerande byggindustrin som kommer att ta till sig nya arbetssätt, en del av nätverkstänkandet är att små aktörer kan vara delaktiga. Små producenter från andra branscher kanske kan bli delaktiga i nya typer av byggprocesser? Kan man forma liknande processer som de vi haft i PARCEL? Utbildningen i London syftar på detta. Det är intressant att agera med de stora aktörerna då de äger sin egen process, vilket gör att man kan arbeta med utveckling, men de kanske inte kan rubba den egna processen trots detta? Open Source är ett intressant fenomen, ett öppet forum för systemutveckling av fungerande produkter.

01:01:57 ÖW

- Har du funderat på vad sånt här kostar? Ekonomin i parametrisk design?

01:02:10 JR

- Det är en parameter... Fallet Porter House av SHoP är intressant exempel, med effektiv användning som design parameter.

01:02:45 ÖW

- Begreppet Projektiv praktik? Hur ser framtidens arkitektkontor ut, vad innebär begreppet?

01:03:03 JR

- Internationell diskurs, i relation till rent kommenterande och kritiska projekt, tänkta att upplevas genom representation.
- Intressant är att behålla en kritisk skärpa i arbetet som relaterar till ämnet och disciplinen arkitektur, men med intresse för ekonomin och organisationen i arbetet. Det projektiva betyder också en innovation och förändring av miljön i sig.

01:04:52 ÖW

- Vad JR säger är att det görs mycket arkitektur som bild. JR vill medverka till framtidens kontor, där man bygger bra arkitektur.

01:05:58 JR

- Viktigt att olika förhållningssätt kan samexistera, man kan föra en kritisk diskussion om hur man driver sin verksamhet, de renodlade kritiska projekten behövs. Det är inte förverkligandet av en byggnad som är det viktigaste i sig, det saknas idag kritisk diskussion om hur man arbetar.

01:06:53 KG

- Projektiv praktik: förändring genom handling. En pragmatisk hållning. Aktivt förändrande.

01:07:20 ÖW

- Omvärldsanalys och kontakter, fortsatt arbete i laborativa situationer (JR: mer öppna), lärarollen som ger fler case och utveckla pedagogik, historisk överblick. Skissera hur boken ser ut?

01:08:35 JR

- Fler böcker än två? Dilemmat med licentiatavhandlingen var att det inte gick att berätta hela historien samtidigt, ett verktyg för mig att forma materialet, likvärdig vikt. Jag vill binda ihop materialet mer, boken är en prototyp som kräver en annan läsare, och jag behöver feedback. Jag behöver veta hur licentiatavhandlingens upplägg hos en annan läsare.

Öppen diskussion

01:10:00 SG

- Prototypen, hur informerar den tillbaka till processen, och hur skiljer det sig från den traditionella arbetsmodellen?

01:10:22 JR

- Likt arbetsmodellen, men av tekniska och andra skäl kan vara mer intelligent. Ett systemtänkande, och en modell med ett beteende, som är mer avancerade än i arbetsmodellen. Man kan styra och designa den för detta. Den måste kunna prövas, den är inte en skalmodell, bordsmodellen kan inte testa funktionen av bord, bara konstruktiva detaljer. Arbetsmodellen är nära. Inte bara fysiska prototyper, kan vara system eller digitala modeller.

01:12:25 SG

- Hur prövas ett helt hus, eller en hel anläggning?

01:12:30 JR

- I delar, många prototyper länkar in i varandra, olika modeller prövar olika saker. Troligtvis mest digitala i stor skala (i PARCEL etc har det varit enklare att pröva i fysisk form). Fabrikation och produktion viktigt, istället för att pröva hur ngt ser ut, prövas även hur något kommer till, prototyperna kopplas till produktionsapparat.

01:13:35 KG

- En arbetsmodell signalerar tydligt att det är en modell under ett arbete, prototypen fungerar både som färdig och under processen. Det är både och. Ett hus kan vara en prototyp, om man utnämner den till detta.

01:14:35 JR

- Prototypen är aldrig producerad på helt beprövad kunskap, den prövar och testas något.

01:14:47 JK

- Parametrisk design handlar om metod, numerisk bestämning av komponenter, som kan förändras. Att det har tagit formen av komplicerade organiska krumelurer är för att det är möjligt, det kan egentligen ha vilken form som helst. I exemplet JMs kök syns det att det inte fanns några koncept eller tankar, i dina projekt är det slående att det finns avancerat tankearbete under processen, men vad var den inledande idén? Hur började det? Viss svaghet om man inte vet vad man är ute efter.

01:17:21 JR

- PARCEL började i en öppenhet om resultatet, en start i material, en skala, och sökandet efter ett uttryck, inte en produkt. Formen kommer ur möjligheten att få konstruktiva egenskaper i papper eller plast. Snart växte idén om panelsystemet. SplineGraft var delvis ett beställningsprojekt, där förutsättningar var en interiör miljö, väggpanelen var med från början. Som beställare hade Vitra inte krav och direkta önskemål. Egenskaperna i projektet var inte krav, utan svar på en öppen fråga. I projekten finns det en inledande sökande fas, men ganska snabbt går det in i en produktutvecklingsfas, där vi har något tydligare bild om inom vilket fält vi verkar. Deadline finns, och projektet formas mer och mer. Metoden kanske inte kan ses som en allmän designmetodik, utan de är definierade som forskningsprojekt.
- Formaspekten är delvis för att det går att göra med ny teknik, men detta är inte nytt inom arkitektur. Vi söker möjligheter som begränsas av produktionsaspekter och våra verktyg för att gestalta. Historiskt sätt är exempelvis case study programmet format av efterkrigstidens omvandling av krigsindustrin till civila produkter.

01:20:37 UK

- Beställaren är intressant. I dessa projekt finns det andra typer av beställare, som är vanligt internationellt. Vi (Servo, Krets) har haft beställare med en öppen attityd; museer, akademien som skriver diskursen, statliga intressen (franska FRAC). Det här har inverkan på hur arkitekturen byggs, opinion, kultur som påverkar andra typer av beställare.

01:22:30 AD

- Jag börjar fundera, en parameter, vad är det? Man bygger ett system med de egenskaper som skall finnas med. På ett systematiskt sätt förändrar man parametrar och ser vad det leder till? Hur väljer man parametrarna?

01:23:40 JR

- Man måste begränsa de delar i ett projekt som man använder denna metoden på, jag vill göra glidningen över till de skarpa projekten. Det gäller att hitta spelutrymmen inom projekten, det kan även delvis handla om optimering.

01:24:28 AD

- I den nationalekonomiska mikroteorin under 1950-talet så hade man en relation pris/volym. Pristeori eller parameterteori. Det är ett sätt att studera världen, här är det ett sätt att skapa världen. I gamla tiden fanns det en idé hos arkitekten, som skall förverkligas. Nu finns det förutsättningar som styr?

01:25:45 KG

- Den modernistiska traditionen bygger på att komma ner till mätbara parametrar, men man har inte mobiliserat verktygen för att få variation.

01:26:17 Gabriel (praktiserande arkitekt)

- Problem med estetiken. Det finns ju inget som hindrar att man applicerar en parametrisk modell på svensk industri, för optimering av olika aspekter. Mycket intressanta svar kan förväntas.

01:27:08 UK

- Parametrarna är viktiga, att jämföra med när en sociolog gör en undersökning, hur ställer man frågan? De möjliggör även att arbetet görs i grupp, det är inte bara intuition.

01:28:05 JR

- Man kan skilja på estetik/form och system, men mitt personliga intresse är att inte skilja på dessa. Annars kommer vi tillbaka till dagens situation. Jag har ett gestaltungsintresse som jag bygger in i dessa processer, men processerna motiverar inte resultatet. De hänger dock ihop. Jag är gestaltare av systemen.

01:29:20 KG

- Det är därför viktigt att utveckla språket för att diskutera estetik. Det uppfattas i viss mån som en stil, det kanske inte heter parametrisk arkitektur, men måste kunna prata om formen och estetiken.

01:29:54 BL

- Jag passar, men drar det till mitt område, jag är intresserad av forumets form, och vill lära mig av det.

01:30:46 AD

- Parametrarna är en sak, men sen måste man ha en relation mellan det man gör och det som händer. Det behövs en modell, det är väl inte bara en simulering?

01:31:28 JR

- Jag vill inte se parametrisk design som ett fält, men det har definierats så på annat håll. Det viktigaste är systemet, och relationerna som byggs upp. I vissa fall är det isolerade modeller; materialaspekter, elektrisk ledning osv, annars kan det vara urbana analyser osv.

01:32:25 HL

- Jag försöker förstå hur saker hänger ihop, gör de det? JR vill att det skall hänga ihop, det kanske inte gör det nu? Ändrar sig även slutresultatet hela tiden (föränderliga väggpaneler). Revolutionen av byggbranschen har vi gemensamt. Är det tre-fyra olika saker som inte beror på varandra?

01:33:27 JR

- De kan hänga ihop, till en viss gräns. Fabrikation och produktion är mycket viktiga i vårt gestaltungsarbete, därför söker vi oss till andra aktörer (då byggbranschen ej kan leverera det vi önskar). Dessa producenter lever i sin ekonomiska verklighet, det är mycket intressant att bli en del av det. Nätverkstänkandet antyder att det finns modeller för företagande som kopplas, som vi kan lära oss av. Att de två projekten är responsiva är ett extra lager, och inte huvudsaken för projektutvecklingen. De specifika utfallen är bestämda, och ett slutresultat för designarbetet som är bestämt. Jag är inte intresserad av flexibla lösningar där allt är möjligt, jag är intresserad av en specifik arkitektur, med läsbara kvaliteter. Producenter jag mött i tidigare utvecklingsarbete har ibland uttryckt med stolthet att man inte kan se att en byggnad har producerats med deras teknik. För mig är det märkligt, varför vill man inte att produktionen ger specifika kvaliteter?

01:36:02 JK

- Det är ett intressant sökande, utan det kan man inte gå framåt i byggbranschen. Arbetet ger en bra möjlighet för det prefabricerade, man kan undersöka möjligheter, designa skräddarsydda verktyg, och kan få mycket korta individuella serier med variation. Detta är den stora potentialen.

01:37:22 HL

- Din relation till det industriella ger anledning att vi skall vara öppna till att se hur utvecklingen går. Kan vi hoppas på att industrin kraschar, och bygga på nätverk av mindre aktörer? Men ditt arbete med Skanska tyder på att vi kanske inte kan bli av med de här jättarna, vi kanske måste se vad som kan göras givet en struktur där de finns. Kan du säga mer om Skanska?

01:38:15 JR

- Jag kan inte säga mer om det arbetet, och det är en viktig punkt, för vi behöver en öppen systemutveckling. Vad som sker nu är slutna utvecklingar, en större öppenhet hade varit önskvärd. Exempel Lindbäcks / Moelven som samarbetade, då de inte såg sig som konkurrenter, utan ville forma en ny marknad tillsammans. De har troligtvis fortfarande gemensam produktutveckling. Systemen måste vara öppna, men även systemutvecklingen.

01:39:10 FB

- Har missat första timmen. En revolution gällande parametrar har hänt; Boverket har förbjudit fuktskador, vilket innebär att det är prestandan som begränsas, inte dimensionerna som användes.

01:40:40 JR

- Denna attityd öppnar möjligheter och tar bort låsningar i andra lägen. Det handlar om prestanda istället för hur det är format eller hur det skall byggas.

01:45:15 PU

- Jag funderar på många olika saker. Detta gäller sätt att hantera komplexitet, vilket kräver en reduktion till en konceptuell helhet som gör att man kan hantera det hela. Metoden går ut på att pröva sig fram. Man arbetar inte i helt generella situationer och får vissa begränsningar gratis. Man kan tänka sig att ett annat sätt att hantera komplexitet är att använda sig på autonoma delar, det finns många enskilda aktörer som har stor kunskap, om man kan få ett samarbete att fungera med många enskilda duktiga aktörer. När man får ett nätverk av olika personer att fungera väl, då de lär känna varandra och varandras parametrar, får man god utväxling. En annan strukturer som är intressant att använda när de stora systemen bryter samman. Man måste reducera komplexiteten i varje stund, man kan inte ha hela systemet helt öppet från början.

01:45:50 SG

- Du har ditt gestaltande intresse, det är viktigt att skilja de objektiva parametrarna från de subjektiva, sp man inte ställer sig ansvarsfri, ibland kan man tolka det så. När man säger stopp är också ett val.

01:42:25 JR

- Jag anser egentligen att det bara finns en subjektiv del av dessa arbetssätt, även om det är rent tekniska aspekter, så görs ett val. Dilemmat är ofta att när man pratar om processen så tolkas det som motivation. Jag anser att man måste beskriva processerna för att kunna uppnå ett bättre resultat, och den typ av organisation som PU beskriver.

01:48:35 ÖW (avslutning)

- Det sägs att det är farligt att lica om man skall doktorera, för man kan paketera in sig i avhandlingen så att det tar årtal att ta sig vidare. Seminariet syftar till motsatsen, och du har fortsatt samla material. Tack till alla.